

Frankeerstempels Nederlandse GGZ-instellingen

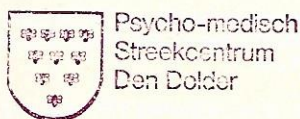
Drie jaar geleden stelde dr. P.J.M. van Alphen, psychiater te Sittard, een brochure samen waarin werd geconstateerd dat het thema 'geestelijke volksgezondheid' in de filatelie maar fragmentarisch is behandeld. In de nu volgende bijdrage vertelt de auteur welke ervaringen hij opdeed bij het zoeken naar frankeermachinstempels van zogenoemde GGZ-instellingen.

Als vervolg op de brochure *Psychiaters en geestelijke volksgezondheid in de filatelie* (1986) ben ik systematisch gaan zoeken naar Nederlandse frankeermachinstempels van instellingen die werkzaam zijn op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Daarvoor heb ik onder andere alle algemeen-psychiatrische ziekenhuizen, de regionale instellingen voor ambulante geestelijke gezond-

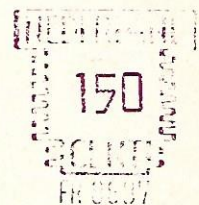
heidszorg (RIAGG's), de tehuizen voor geestelijk gehandicapten en de consultatiebureaus voor alcohol en drugs aangeschreven. Bovendien heb ik met bijzondere belangstelling gekeken naar relevante instellingen en verenigingen, overheids- en patiëntenorganisaties, en dergelijke. Voor zover bekend hebben de psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen als onderdeel van een gro-

Je kunt je niet van je eigen gezonde verstand overtuigen door je buurman op te sluiten.

Dustnjevski

Postbus 19

ter geheel en de semimurale of tussenvoorzieningen (onder andere beschermde woonvormen) niet de beschikking over de zogenoemde 'roodfrankeringen'.

In mijn onderzoekje bleven buiten beschouwing de uiteenlopende typen frankeermachines, alsmede de bijzonderheden in waardestempel en plaats/datumstempel. Hiervoor verwijs ik graag naar het lezenswaardige artikel van de heer Veenstra in 'Philatelie' van oktober 1988, bladzijden 673 tot en met 677.

procent heeft twaalf procent géén frankeerstempel, 53 procent een frankeerstempel met uitsluitend een waarde- en datumdeel en de resterende vijfendertig procent een stempel met stempelvlag.

Een goed stempel moet iets herkenbaars tonen, dat wil zeggen: er moet een relatie zijn tussen afbeelding en tekst enerzijds en de gebruiker van de machine anderzijds. Van de gebruikers van een frankeerstempel met vlag heb ik een indeling gemaakt die hierbij is afgebeeld.

De naar mijn smaak mooiste frankeerstempels van algemeen-psychiatrische ziekenhuizen, RIAGG's en centra voor geestelijk gehandicapten zijn eveneens afgebeeld. Omdat de frankeermachine meestal ook ten behoeve van de patiëntenadministratie wordt gebruikt, zijn enkele instellingen ter bewaking van de privacy ertoe overgegaan hun logo uit de stempel te halen.

Herkenbaarheid zoek

Van de aangeschreven instellingen gaf circa zestig procent een reactie. Van die zestig

Frankeerstempels met vlag bij Nederlandse instellingen voor geestelijke gezondheidszorg

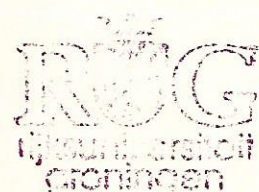
Categorie*	A	B	C	D
Benaderd	49	58	140	17
Alleen een symbool	3	-	3	-
Alleen de naam	4	3	8	-
Symbool en naam	8	4	17	-
Gebouw en naam	1	-	3	-
Relatie met werk van de instelling	1	-	-	-
Totaal	17	7	31	-

*: verklaring categorieën:

- A - algemeen-psychiatrische ziekenhuizen
- B - regionale instellingen voor ambulante geestelijke gezondheidszorg
- C - tehuizen voor geestelijk gehandicapten
- D - consultatiebureaus voor alcohol en drugs

Stigmatisering

Opvallend is dat de algemeen-psychiatrische ziekenhuizen relatief de meeste stempelvlaggen voeren, terwijl deze instellingen toch de naam hebben het sterkst te stigmatiseren ('brandmerken'). Aan de andere kant maken de preven-

tie-afdelingen van de RIAGG's blijkaar geen gebruik van de postale ruimte om voorlichting te geven. Bij de consultatiebureaus voor alcohol en drugs is het 'vlagvertoon' zelfs geheel afwezig! Patiëntenverenigingen als *Ypsilon* en *Labyrint* hebben geen frankeerstempel, wél *Pandora*, de onafhankelijke stichting die voorlichting geeft op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg. Daarbij is met name belangrijk het bestrijden van gangbare vooroordelen ten aanzien van psychiatrie en psychiatrische patiënten (zie afbeelding). De psychiatrische wereld is in ons land gebundeld in de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, die geen frankeerstempel gebruikt. Opleiding en onderzoek worden verricht door universiteiten en verder onder meer door specialistische verenigingen zoals de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (zie afbeelding). Tenslotte kunnen de frankeerstempels worden genoemd die het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur gebruikt in het kader van de alcohol- en drugsbestrijding. Ook een enkel tijdschrift op het gebied van de

geestelijke gezondheidszorg voert een frankeermachine-stempel.

Conclusie

Als we bedenken dat in ons land ruim tweehonderdvijftig instellingen werkzaam zijn op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg dan is de 'frankeerstempeloogst' teleurstellend. Niet alleen in aantal (slechts een derde van deze instellingen heeft een frankeerstempel met vlag), maar ook als het om de kwaliteit gaat (hooguit een handjevol van de stempelvlaggen is voldoende herkenbaar en/of interessant).

De meeste instellingen hebben een symbool met hun naam (19 procent), gevolgd door een groep die stempels gebruikt met alleen een naamsvermelding (10 procent).

De indruk bestaat dat de creatieve mogelijkheden die frankeerstempels bieden door de instellingen voor geestelijke gezondheidszorg onvoldoende worden benut.

Dr. P.J.M. van Alphen, Sittard